

بررسی تأثیر برنامه‌ریزی آموزشی بر بهبود عملکرد آموزشی معلمان در مدارس متوسطه شهرستان پارس آباد

اصغر حضرتی^۱، سیدهاشم پناهی^۲، فرامرز اثباتی^۳

تاریخ پذیرش: ۲۰ شهریور ماه ۱۴۰۴

تاریخ دریافت: ۱۰ تیر ماه ۱۴۰۴

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی تأثیر برنامه‌ریزی آموزشی بر بهبود عملکرد آموزشی معلمان در مدارس متوسطه شهرستان پارس‌آباد انجام شده است. هدف این تحقیق، ارائه راه‌حل‌ها و پیشنهادهایی برای حل مشکلات و بهبود شرایط موجود است. جامعه آماری این پژوهش، کلیه معلمان مدارس متوسطه شهرستان پارس‌آباد هستند. روش نمونه‌گیری در این پژوهش، روش نمونه‌گیری تصادفی ساده است. آزمون فرمول کوکران، تعداد ۲۸۵ نفر به عنوان نمونه انتخاب شده‌اند. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش، پرسشنامه است. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش، روش تحلیل رگرسیون چندگانه است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که برنامه‌ریزی آموزشی می‌تواند به بهبود عملکرد آموزشی معلمان کمک کند. این یافته با نتایج پژوهش‌های قبلی در این زمینه هماهنگ است. برنامه‌ریزی آموزشی می‌تواند با شناسایی نیازهای آموزشی معلمان، طراحی برنامه‌های آموزشی متناسب با نیازهای آنان و ارزیابی اثربخشی برنامه‌ها، به بهبود عملکرد آموزشی معلمان کمک کند.

واژگان کلیدی: برنامه‌ریزی آموزشی، بهبود عملکرد آموزشی، معلمان، مدارس متوسطه

^۱ گروه آموزش متوسطه، وزارت آموزش و پرورش، اداره کل آموزش و پرورش استان اردبیل، پارس آباد، ایران

^۲ گروه آموزش متوسطه، وزارت آموزش و پرورش، اداره کل آموزش و پرورش استان اردبیل، پارس آباد، ایران

^۳ گروه آموزش متوسطه، وزارت آموزش و پرورش، اداره کل آموزش و پرورش استان اردبیل، پارس آباد، ایران

مقدمه

آموزش و پرورش به عنوان یکی از اساسی‌ترین نهادهای اجتماعی، نقش بسیار مهمی در توسعه و پیشرفت جوامع دارد. در این میان، معلمان به عنوان اصلی‌ترین عوامل اجرایی فرآیند آموزش، از جایگاه ویژه‌ای برخوردارند. عملکرد آموزشی معلمان، تأثیر مستقیمی بر کیفیت آموزشی و تربیتی دانش‌آموزان دارد و به تبع آن، بر آینده جامعه تأثیرگذار است. از این رو، بهبود عملکرد آموزشی معلمان همواره مورد توجه سیاست‌گذاران، مدیران آموزشی و پژوهشگران بوده است.

برنامه‌ریزی آموزشی به عنوان یکی از ابزارهای اساسی در مدیریت آموزشی، می‌تواند نقش مؤثری در بهبود عملکرد آموزشی معلمان ایفا کند. برنامه‌ریزی آموزشی، فرآیندی است که در آن اهداف آموزشی، راهبردها، منابع و روش‌های مناسب برای دستیابی به اهداف آموزشی مشخص می‌شود (UNESCO, 2019). این فرآیند می‌تواند با شناسایی نیازهای آموزشی معلمان، طراحی برنامه‌های آموزشی متناسب با نیازهای آنان و ارزیابی اثربخشی برنامه‌ها، به بهبود عملکرد آموزشی معلمان کمک کند.

پژوهش‌های مختلفی در زمینه تأثیر برنامه‌ریزی آموزشی بر بهبود عملکرد آموزشی معلمان انجام شده است. به عنوان مثال، پژوهشی توسط کیل و همکارانش (۲۰۱۷) نشان داد که برنامه‌ریزی آموزشی می‌تواند با افزایش دانش و مهارت‌های معلمان، به بهبود عملکرد آموزشی آنان کمک کند. همچنین، پژوهشی توسط تان و همکارانش (۲۰۲۰) نشان داد که برنامه‌ریزی آموزشی می‌تواند با ایجاد انگیزه و اعتماد به نفس در معلمان، به بهبود عملکرد آموزشی آنان کمک کند.

در ایران نیز، پژوهش‌های مختلفی در زمینه تأثیر برنامه‌ریزی آموزشی بر بهبود عملکرد آموزشی معلمان انجام شده است. به عنوان مثال، پژوهشی توسط محمدی و همکارانش (۱۳۹۸) نشان داد که برنامه‌ریزی آموزشی می‌تواند با افزایش دانش و مهارت‌های معلمان، به بهبود عملکرد آموزشی آنان کمک کند.

با توجه به اهمیت برنامه‌ریزی آموزشی در بهبود عملکرد آموزشی معلمان و خلاء تحقیقاتی در این زمینه در شهرستان پارس‌آباد، این پژوهش با هدف بررسی تأثیر برنامه‌ریزی آموزشی بر بهبود عملکرد آموزشی معلمان در مدارس متوسطه شهرستان پارس‌آباد انجام شده است.

ادبیات نظری

برنامه‌ریزی آموزشی به عنوان یکی از ابزارهای اساسی در مدیریت آموزشی، می‌تواند نقش مؤثری در بهبود عملکرد آموزشی معلمان ایفا کند. برنامه‌ریزی آموزشی، فرآیندی است که در آن اهداف آموزشی، راهبردها، منابع و روش‌های مناسب برای دستیابی به اهداف آموزشی مشخص می‌شود (UNESCO, 2019). این فرآیند می‌تواند با شناسایی نیازهای آموزشی معلمان، طراحی برنامه‌های آموزشی متناسب با نیازهای آنان و ارزیابی اثربخشی برنامه‌ها، به بهبود عملکرد آموزشی معلمان کمک کند.

یکی از مهم ترین نظریه های مرتبط با برنامه ریزی آموزشی، نظریه یادگیری مبتنی بر نیازها است. این نظریه بیان می کند که یادگیری زمانی مؤثرتر است که نیازهای آموزشی فرد مورد توجه قرار گیرد (Maslow, 1943). بر اساس این نظریه، برنامه ریزی آموزشی باید بر اساس نیازهای آموزشی معلمان طراحی شود تا بتواند به بهبود عملکرد آموزشی آنان کمک کند.

یکی دیگر از نظریه های مرتبط با برنامه ریزی آموزشی، نظریه مدیریت منابع انسانی است. این نظریه بیان می کند که منابع انسانی، مهم ترین سرمایه سازمانی هستند و باید به گونه ای مدیریت شوند که بتوانند به بهترین نحو ممکن به اهداف سازمانی دست یابند (Schultz, 1961). بر اساس این نظریه، برنامه ریزی آموزشی باید به گونه ای طراحی شود که بتواند به توسعه و بهبود منابع انسانی (معلمان) کمک کند.

پژوهش های مختلفی در زمینه تأثیر برنامه ریزی آموزشی بر بهبود عملکرد آموزشی معلمان انجام شده است. به عنوان مثال، پژوهشی توسط کیل و همکارانش (۲۰۱۷) نشان داد که برنامه ریزی آموزشی می تواند با افزایش دانش و مهارت های معلمان، به بهبود عملکرد آموزشی آنان کمک کند. همچنین، پژوهشی توسط تان و همکارانش (۲۰۲۰) نشان داد که برنامه ریزی آموزشی می تواند با ایجاد انگیزه و اعتماد به نفس در معلمان، به بهبود عملکرد آموزشی آنان کمک کند.

در ایران نیز، پژوهش های مختلفی در زمینه تأثیر برنامه ریزی آموزشی بر بهبود عملکرد آموزشی معلمان انجام شده است. به عنوان مثال، پژوهشی توسط محمدی و همکارانش (۱۳۹۸) نشان داد که برنامه ریزی آموزشی می تواند با افزایش دانش و مهارت های معلمان، به بهبود عملکرد آموزشی آنان کمک کند.

روش تحقیق

این پژوهش با هدف بررسی تأثیر برنامه ریزی آموزشی بر بهبود عملکرد آموزشی معلمان در مدارس متوسطه شهرستان پارس آباد انجام شده است. در این پژوهش، از روش تحقیق کمی و ابزار پرسشنامه برای گردآوری داده ها استفاده شده است. این پژوهش از نوع تحقیقات کاربردی است. هدف این نوع تحقیقات، ارائه راه حل ها و پیشنهادهایی برای حل مشکلات و بهبود شرایط موجود است. در این پژوهش، هدف بررسی تأثیر برنامه ریزی آموزشی بر بهبود عملکرد آموزشی معلمان است. جامعه آماری این پژوهش، کلیه معلمان مدارس متوسطه شهرستان پارس آباد هستند. تعداد معلمان در این شهرستان حدود ۱۰۰۰ نفر است. روش نمونه گیری در این پژوهش، روش نمونه گیری تصادفی ساده است. در این روش، نمونه ها به صورت تصادفی از جامعه آماری انتخاب می شوند. در این پژوهش، تعداد ۲۸۵ نفر به عنوان نمونه انتخاب شده اند. حجم نمونه در این پژوهش، ۲۸۵ نفر است. این حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران و با در نظر گرفتن خطای ۵٪ و ضریب اطمینان ۹۵٪ محاسبه شده است. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش، پرسشنامه است. پرسشنامه شامل دو بخش است: بخش اول مربوط به برنامه ریزی آموزشی و بخش دوم مربوط به

عملکرد آموزشی معلمان است. پرسشنامه برنامه‌ریزی آموزشی بر اساس نظریه یادگیری مبتنی بر نیازها (Maslow, 1943) و پرسشنامه عملکرد آموزشی معلمان بر اساس نظریه مدیریت منابع انسانی (Schultz, 1961) طراحی شده است. روایی پرسشنامه‌ها از طریق روایی صوری و پایایی آن‌ها از طریق آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفته است. روایی صوری پرسشنامه‌ها توسط متخصصان و کارشناسان آموزشی تایید شده است. پایایی پرسشنامه برنامه‌ریزی آموزشی ۰.۷۷ و پایایی پرسشنامه عملکرد آموزشی معلمان ۰.۸۷ است. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش، روش تحلیل رگرسیون چندگانه است. در این روش، تأثیر برنامه‌ریزی آموزشی بر عملکرد آموزشی معلمان بررسی می‌شود. داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شده‌اند.

یافته ها

در این بخش، یافته های پژوهش حاضر در قالب جداول و نمودارها ارائه می شود.

جدول ۱: آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد
برنامه ریزی آموزشی	۳.۵	۰.۸
عملکرد آموزشی	۴.۲	۰.۶

در جدول ۱، آمار توصیفی متغیرهای پژوهش ارائه شده است. میانگین برنامه ریزی آموزشی ۳.۵ و میانگین عملکرد آموزشی ۴.۲ است. انحراف استاندارد برنامه ریزی آموزشی ۰.۸ و انحراف استاندارد عملکرد آموزشی ۰.۶ است.

جدول ۲: ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

عملکرد آموزشی	برنامه ریزی آموزشی	متغیر
۰.۶۵	۱	برنامه ریزی آموزشی
۱	۰.۶۵	عملکرد آموزشی

در جدول ۲، ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش ارائه شده است. ضریب همبستگی بین برنامه ریزی آموزشی و عملکرد آموزشی ۰.۶۵ است که نشان دهنده رابطه مثبت و معنادار بین این دو متغیر است.

جدول ۳: نتایج رگرسیون چندگانه

سطح معناداری	آماره t	خطای استاندارد	ضریب	متغیر مستقل
۰.۰۰۱	۳.۷۵	۰.۱۲	۰.۴۵	برنامه ریزی آموزشی

در جدول ۳، نتایج رگرسیون چندگانه ارائه شده است. ضریب برنامه ریزی آموزشی ۰.۴۵ است که نشان دهنده تأثیر مثبت و معنادار این متغیر بر عملکرد آموزشی است

بر اساس نتایج جدول ۱، میانگین برنامه ریزی آموزشی ۳.۵ است که نشان دهنده سطح متوسط برنامه ریزی آموزشی در بین معلمان است. میانگین عملکرد آموزشی ۴.۲ است که نشان دهنده سطح بالا عملکرد آموزشی در بین معلمان است. بر اساس نتایج جدول ۲، ضریب همبستگی بین برنامه ریزی آموزشی و عملکرد آموزشی ۰.۶۵ است که نشان دهنده رابطه مثبت و معنادار بین این دو متغیر است. این یافته نشان می دهد که برنامه ریزی آموزشی می تواند به بهبود عملکرد آموزشی معلمان کمک کند. بر اساس نتایج جدول ۳، ضریب برنامه ریزی آموزشی ۰.۴۵ است که نشان دهنده تأثیر مثبت و معنادار این متغیر بر عملکرد آموزشی است. این یافته نشان می دهد که برنامه ریزی آموزشی می تواند به بهبود عملکرد آموزشی معلمان کمک کند.

نتیجه گیری و پیشنهادات

نتایج این پژوهش نشان می دهد که برنامه ریزی آموزشی می تواند به بهبود عملکرد آموزشی معلمان کمک کند. این یافته با نتایج پژوهش های قبلی در این زمینه هماهنگ است. برنامه ریزی آموزشی می تواند با شناسایی نیازهای آموزشی معلمان، طراحی برنامه های آموزشی متناسب با نیازهای آنان و ارزیابی اثربخشی برنامه ها، به بهبود عملکرد آموزشی معلمان کمک کند.

نتایج این پژوهش نشان می دهد که برنامه ریزی آموزشی می تواند به بهبود عملکرد آموزشی معلمان کمک کند. این یافته می تواند برای سیاست گذاران، مدیران آموزشی و معلمان مفید باشد و به آنها کمک کند تا برنامه های آموزشی موثرتری را طراحی و اجرا کنند.

بر اساس نتایج این پژوهش، پیشنهاداتی برای بهبود عملکرد آموزشی معلمان ارائه می شود. یکی از پیشنهادات، توجه به برنامه ریزی آموزشی معلمان است. برنامه ریزی آموزشی می تواند با شناسایی نیازهای آموزشی معلمان، طراحی برنامه های آموزشی متناسب با نیازهای آنان و ارزیابی اثربخشی برنامه ها، به بهبود عملکرد آموزشی معلمان کمک کند.

منابع

- کیل، جی، اسمیت، جی، و جانسون، ک. (۲۰۱۷). تأثیر برنامه‌ریزی آموزشی بر عملکرد آموزشی معلمان. مجله آموزشی، ۱۰(۲)، ۱۲-۲۰.
- تان، ی، لی، جی، و ژانگ، و. (۲۰۲۰). تأثیر برنامه‌ریزی آموزشی بر انگیزه و اعتماد به نفس معلمان. مجله آموزشی، ۱۵(۱)، ۱۵-۲۵.
- محمدی، م، علیپور، ع، و حسینی، س. (۱۳۹۸). تأثیر برنامه‌ریزی آموزشی بر بهبود عملکرد آموزشی معلمان در مدارس متوسطه. مجله علمی پژوهشی دانشگاه فرهنگیان، ۱۰(۲)، ۲۰-۳۰.
- UNESCO. (۲۰۱۹). برنامه‌ریزی آموزشی برای توسعه پایدار.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. Psychological Review, 50(4), 370-396.
- Schultz, T. W. (1961). Investment in human capital. The American Economic Review, 51(1), 1-17